

สภาวิจัยแนะปราบเพลี้ยด้วย 'ชีวอินทรีย์' ทางรอดผู้ปลูกมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน

ต้องยอมรับว่าการระบาดของเพลี้ยแป้งสีชมพูในไร่มันสำปะหลังครั้งใหญ่ในหลายพื้นที่ของ จ.กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี เมื่อปี 2551-2552 นั้น ได้สร้างความเสียหายอย่างย่อยยับแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จนไม่สามารถประเมินค่าได้ บางรายถึงกับต้องสิ้นเนื้อประดาตัว ผลตอบแทนที่ได้กลับกลายเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากมหันตภัยร้ายจากแมลงศัตรูพืชชนิดนี้

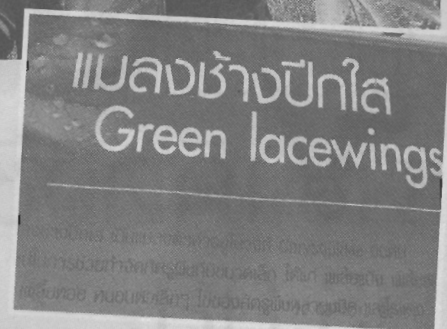
จากนั้นในปี 2553 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติเร่งหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการทดลองวิจัยเพื่อแก้ปัญหาระบาดของเพลี้ยแป้งในมันสำปะหลังของเกษตรกรในหลายอำเภอของ จ.กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี บนเนื้อที่กว่า 2 หมื่นไร่ ภายใต้โครงการใช้ศัตรูธรรมชาติเพื่อการแก้ปัญหาการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน หรือ “กาญจนบุรี โมเดล”

“โครงการนี้เริ่มเมื่อปี 2553 ที่เราเริ่มต้นด้วยมันสำปะหลัง ก็เพราะตอนนั้นเพลี้ยระบาดอย่างหนัก ภาครัฐก็ไม่ได้แล้ว เกษตรกรที่เคยปลูกมันได้ 4-5 ตันต่อไร่ก็ลดลงเหลือ 2-3 ตัน สภาวิจัยก็อาสารัฐบาลมาทำตรงนี้ เพราะเราทำวิจัยได้ผลสำเร็จมาแล้ว ผ่านมาเกือบ 2 ปี เราไม่เคยได้ยินเพลี้ยแป้งระบาดอีกเลยและเราก็พบว่าชาวบ้านเริ่มมั่นใจการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้แทน



ศ.นพ.สุทธิพร ปลออยแมลงปีกใสในไร่มัน

การใช้สารเคมีหรือยาฆ่าแมลง ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและใช้ไม่ได้ผล ชำยังทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นด้วย” ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กล่าวระหว่างนำคณะสื่อมวลชนลงไปที่พื้นที่ดูการแก้ปัญหาเพลี้ยแป้งสีชมพูระบาดในมันสำปะหลังในพื้นที่ ต.วังไผ่ อ.ห้วยกระเจา จ.กาญจนบุรี เมื่อวันที่ 12 มีนาคมที่ผ่านมา หลังสภาวิจัยให้งบประมาณเพิ่มเติมเพื่อทำโครงการต่อเนื่องระยะที่ 2 ระหว่างปี 2555-2557 โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ตัววงจรการระบาดของแมลงศัตรูมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน



โดยจากผลการดำเนินงานของโครงการในปี 2553 ที่ผ่านมาในการทดลองนำ “แมลงข้างปีกใส” ปลออยในแปลงมันสำปะหลังของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปรากฏว่า สามารถหยุดยั้งการระบาดของเพลี้ยแป้งสีชมพูได้ 100% และสามารถตัดวงจรเพลี้ยแป้งได้เกือบทั้งหมด ก่อนจะขยายพื้นที่โครงการเพิ่มเป็น 5 หมื่นไร่ในเวลาต่อมา

“ช่วงปี 2551-2552 เกิดเหตุการณ์เพลี้ยแป้งสีชมพูระบาดในมันสำปะหลังอย่างรุนแรง พอปี 2553 เราก็ได้งบจาก วช.มา 10 ล้านเพื่อทำโครงการนี้ตอนนั้นเราสามารถผลิตแมลงข้างปีกใสเดือนหนึ่งประมาณ 2 ล้านฟองแล้วก็ส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยกันผลิตเองด้วย เช่น เอาถุงคลุมบ้าง อะไบบ้าง ในแปลงมีแมลงข้างปีกก็เก็บมาขยายพันธุ์ต่อ พยายามส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยเหลือตัวเอง ตอนนี้อายุเยอะๆ เขาจะเลี้ยงเองหมด ส่วนเราก็จะคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ ปีแรกที่เรามีเป้าหมายช่วยเหลือเกษตรกร 2 หมื่นไร่ พอทำจริงครอบคลุมไปถึง 5 หมื่นไร่”

รศ.ดร.วิวัฒน์ เสือสะอาด ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ กล่าวถึงผลการดำเนินงานของโครงการในปี 2553 หลังประสบความสำเร็จในโครงการแรก จากนั้นก็ขยาย

มั่นใจชีวอินทรีย์แก้เพลี้ยระบาดยั่งยืน

นันทพล ภัทรวารินทร์ ชาวไร่มันสำปะหลังวัย 55 ปี แห่ง ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี กล่าวถึงผลสำเร็จหลังจากเข้าร่วมโครงการว่า นอกจากช่วยลดต้นทุนการผลิตในเรื่องค่าใช้จ่ายซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแล้วยังเป็นผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรอีกด้วย ที่สำคัญการใช้วิธีการนี้สามารถกำจัดเพลี้ยได้ดีกว่าการใช้ยาฆ่าแมลง เนื่องจากเพลี้ยแป้งสีชมพูมักจะหลบซ่อนอยู่ตามใต้ใบมันสำปะหลังที่สารเคมีเข้าไปไม่ถึง

“ช่วงแรกๆ ไม่มีใครสนใจ ใช้สารเคมีฟันอย่างเดียว เพราะเห็นผลไวและความเคยชิน แต่พอเขาเห็นของเราเริ่มมีความเชื่อมั่นมาก

ขึ้น เดียวนี้เกษตรกรผู้ปลูกมันในละแวกใกล้ๆ เริ่มเลิกใช้สารเคมีแล้วหันมาใช้วิธีนี้กันมากขึ้น เพราะเห็นเราทำแล้วได้ผลดี”

เกษตรกรรายเดิมยอมรับว่า การกำจัดเพลี้ยด้วยชีวอินทรีย์ไม่เพียงมีผลดีต่อสุขภาพและลดต้นทุนการผลิตเท่านั้น แต่ยังทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว จากเดิมจะให้ผลผลิตเฉลี่ยเพียง 2-3 ตันต่อไร่ เนื่องจากพื้นที่ปลูกบางส่วนถูกเพลี้ยทำลาย กัดกินใบ จนไม่มีอาหารไปเลี้ยงหัวได้ แต่หลังจากมีการกำจัดเพลี้ยแล้วทำให้มันสำปะหลังมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 4-5 ตันต่อไร่ และยืนยันว่าจะดำเนินการแก้ปัญหาเพลี้ยระบาดโดยวิธีการนี้ให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่กว่า 700 ไร่ต่อไป

ผลมาสู่โครงการเฟสสอง ซึ่งได้ดำเนินการระหว่างปี 2555-2557 โดยเน้นการเจาะลึก การให้องค์ความรู้แก่เกษตรกรแกนนำเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในอนาคต

“โครงการแรกเราปลูกกระดุมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ ยึดแนวทางเข้าไว้ เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นใจ จากนั้นเราจึงเซตโครงการต่อเนื่องอีก 3 ปีคือปี 2555-2557 งบครึ่งหนึ่ง คือ 4 ล้านบาทยังเน้นเกษตรกรกลุ่มเดิม แต่จะวงให้แคบเข้ามา เพื่อเจาะลึกหาแนวร่วม วางเป้าหมายให้เขาเป็นเครือข่ายของเราให้ได้ เพราะถึงที่สุดแล้วเขาจะต้องทำกันเอง ศูนย์นคอยเป็นพี่เลี้ยงให้เท่านั้น”

หัวหน้าโครงการระบุอีกว่า ที่จริงแมลงช้างปีกใสในธรรมชาติมีอยู่แล้ว แต่ที่ปล่อยก็เพื่อไปกระตุ้นแมลงช้างปีกใสให้เพิ่มปริมาณให้มากขึ้น สำหรับแมลงช้างปีกใส เป็นตัวห้ำอยู่ในวงศ์ Chrysopidae มีประโยชน์ใช้ในการกำจัดศัตรูพืชที่มีขนาดเล็กเช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ ตัวอ่อนแมลงหิวขาวและไข่หนอนศัตรูพืช โดยตัวเต็มวัย ลำตัวจะมีสีเขียวอ่อน ตาสีทองอมแดง หนวดยาวเรียว ปีกสีเขียวอ่อนใส เห็นเส้นปีกชัดเจน เมื่อเกาะนิ่งจะแนบลำตัวคล้ายหลังคา ตัวเมียมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้ วางไข่ได้ประมาณ 400-500 ฟอง

ขณะที่ รศ.โกศล เจริญสม นักวิชาการเชี่ยวชาญด้านแมลง ที่ปรึกษาโครงการ อธิบายถึงวิธีการจัดเพลี้ยแป้งชมพูในมันสำปะหลังของแมลงช้างปีกใส ว่าเราจะใช้กรรมที่ไค่งยาวยื่นจับเหยื่อและดูดกินของเหลวภายในจนเหยื่อตาย โดยเฉพาะเพลี้ยอ่อน สามารถกินได้ประมาณ 60 ตัวในเวลา 1 ชั่วโมง ส่วนตัวเต็มวัยกินน้ำหวานเป็นอาหาร สำหรับระยะการปล่อยที่เหมาะสมคือระยะตัวหนอนโดยปล่อยในช่วงเวลาที่ไม้ร้อนจัด

ส่วนวิธีการปล่อยนั้น รศ.โกศล แนะนำให้นำตัวหนอนหรือไข่แมลงช้างปีกใสใส่ภาชนะเป็นกรวยกระดาษ หรือกล่องพลาสติกแล้วนำมาแขวนไว้บนหรือใต้ต้นมันสำปะหลัง ส่วนอัตราการปล่อยขึ้นอยู่กับปริมาณศัตรูพืช โดยเฉลี่ย 100-200 ตัวต่อไร่ แต่ถ้าศัตรูพืชมีปริมาณสูงก็ประมาณ 1,000-2,000 ตัวต่อไร่ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สารกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดหลังมีการปล่อยแมลงช้างปีกใสลงไปในแปลงมันสำปะหลัง

การกำจัดเพลี้ยแป้งสีชมพูในมันสำปะหลังด้วยแมลงช้างปีกใส ภายใต้โครงการใช้ศัตรูธรรมชาติเพื่อการแก้ปัญหาการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน โดยศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ นับเป็นวิธีที่ไม่เพียงการแก้ปัญหาหยุดการระบาดของเพลี้ยเท่านั้น แต่ยังเป็นผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรและช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชได้อีกด้วย